
Somalia / COVID-19-pandemian vaikutukset Somaliassa

Somalia / The effects of COVID-19 pandemic in Somalia

Kysymykset

1. Vaikutukset terveydenhuollon kapasiteettiin ja mahdollisuuksiin saada hoitoa koronaan ja/tai muihin terveysongelmiin? Onko raportoitu merkittävistä aluekohtaisista eroista?
2. Vaikutukset sisäpolitiikkaan (mm. mielenosoitukset, kapinallistoiminta, viranomaisten toimintakyky)? Onko raportoitu merkittävistä aluekohtaisista eroista?
3. Vaikutukset turvallisuuteen (mm. poikkeustilat, syytteet, pidätykset, oikeudenloukkaukset toimittajia/terveydenhuoltoalan ammattilaisia kohtaan koronatoimien kritisointiin liittyen, rikollisuus)? Onko raportoitu merkittävistä aluekohtaisista eroista?
4. Vaikutukset naisten ja lasten asemaan ja turvallisuuteen? Onko muita pandemian aiheuttamia väestöryhmäkohtaisia vaikutuksia? Onko raportoitu merkittävistä aluekohtaisista eroista?
5. Vaikutuksen talouteen ja työllisyyteen (mm. toimeentulon mahdollisuudet, erityisesti isoissa kaupungeissa kussakin maassa)?
6. Vaikutukset muuttoliikkeisiin ja maan sisäiseen liikkumiseen (mm. liikkumisrajoitukset, mahdollisuudet muuttaa maan sisällä eri alueille)?
7. Vaikutukset maan (ja isojen kaupunkien) humanitaariseen tilanteeseen ja maan sisäisesti siirtymään joutuneiden tilanteeseen?

Questions

1. *The effects of the coronavirus on health care capacity and access to treatment for coronavirus and/or other health problems? Have significant regional differences been reported?*
 2. *The effects of the coronavirus on domestic politics (eg. demonstrations, insurgency, capacity of the authorities)? Have significant regional differences been reported?*
 3. *Impact of the coronavirus on security (eg. states of emergency, prosecutions, arrests, violations against journalists/ healthcare professionals in relation to criticism of actions related to the coronavirus actions, crime)? Have significant regional differences been reported?*
 4. *The effects of the coronavirus on the status and safety of women and children? Are there other population-specific effects of the pandemic? Have significant regional differences been reported?*
 5. *The effects of the coronavirus on the economy and employment (including livelihood opportunities, especially in large cities)?*
 6. *The effects of the coronavirus on migration and internal movement (eg restrictions on movement, opportunities to move within the country to different areas)?*
 7. *The effects of the coronavirus on the humanitarian situation in the country and on the situation of internally displaced persons (IDP)?*
-

1. Vaikutukset terveydenhuollon kapasiteettiin ja mahdollisuuksiin saada hoitoa koronaan ja/tai muihin terveysongelmiin? Onko raportoitu merkittävistä aluekohtaisista eroista

Somalia on Global Health Security Indexin mukaan terveydenhuollon suhteen maailman toiseksi heikoin maa.¹ Somaliassa terveydenhoitohenkilökuntaa on 2/100 000 henkilöä kohden, vaikka globaali suositus on 25/100 000.² Koronapandemian kohdalla vaarana on, että tauti lähtee leviämään yhteisöissä diagnosoimatta. Heikko terveydenhoitojärjestelmä ja epävarma turvallisuustilanne, vähäinen sairaanhoitajien määrä sekä kyvyttömyys valvoa taudin leviämistä altistavat Somalian koronan esteettömälle leviämiselle.³ Koronapandemia voi levitä katastrofaalisesti myös rankan tulvimisen ja vaeltajasirkkainvaasion vaikutusten vuoksi ihmisten pakkautuessa kaupungeissa sijaitseviin IDP-leireihin.⁴

Sairastuneiden määrä ja pandemian leviäminen

Ensimmäisestä koronartartunnasta tiedotettiin Kiinasta palanneella henkilöllä 16.3.2020 ja tautitapauksia levisi myös Italiasta.⁵ 29.7.2020 Somalian virallinen tartuntatilasto oli: 3212 tartunnan saanutta, 1562 parantunutta ja 93 kuollutta. Päivitetyn tiedon saa osoitteesta <https://covid19som-ochasom.hub.arcgis.com/>.⁶ Sairaaloiden henkilökunta käskää koronan oireita kokevia ihmisiä pysymään kotonaan, jotta sairaaloiden kapasiteetti hoitaa sairaimpia voitaisiin säilyttää. Kotona sairastaminen vaikuttaa siihen, että viralliset koronartuntaluvut ovat kaukana todellisista tartuntaluvuista.⁷ Virallinen kuolleisuusluku on pysynyt samana jo viikkoja, mutta sekään tuskin on paikkaansapitävä. Somalian hallinnon sisällä on erimielisyyksiä myös siitä, miten koronaan menehtyneiden määrä määritellään, kun kaikista sairastuneista ei tiedetä. Erään Mogadishun suurimman hautausmaan haudankaivajan mukaan haudattavia on 15–25 päivässä, mikä on enemmän kuin koskaan ennen. Monet perheet eivät rekisteröi kuolemia, ja hautaavat sukulaisensa saman päivän aikana islamilaisen kulttuurin mukaan. Kaikissa tapauksissa kuolinsyytä ei tiedetä, ja siksi koronaan menehtyneiden tarkka määrä pysyy pimennossa.⁸

Heinäkuussa WHO raportoi, että koronan leviäminen Mogadishussa ja muissa suurissa kaupungeissa on hidastunut, mutta sen sijaan tartuntoja on havaittu enemmän kaupunkien ulkopuolella ja maaseudulla.⁹ Kyseessä on huolestuttava ilmiö, koska maaseudulla hoitoa on hankalampi saavuttaa.

Terveydenhoitokapasiteetti ja ulkomainen apu

Noin 15 miljoonan henkilön väestöä kohden Somaliassa on erityisen vähän sairaalapaikkoja. Mogadishun De Martino (/Martini) -sairaalalla on tärkeä rooli koronapandemian hoidossa, sillä se on Somalian ainut erikoisairaanhoidon yksikkö. Siellä on Voice of America - uutislähteen mukaan 76 vuodepaikkaa, joista 20 on tehohoidon paikkoja.¹⁰ Hengityslaitteita ei kaikissa tehohoidon vuodepaikoissa ole, vaan 2. heinäkuuta annetun tiedon mukaan niitä

¹ NTI & Johns Hopkins 2019, s. 28.

² UN in Somalia 4/2020, s. 3.

³ WHO [päiväämätön].

⁴ Saferworld 15.4.2020.

⁵ WHO [päiväämätön].

⁶ UN OCHA Somalia [päivitetty 28.7.2020].

⁷ VOA 15.5.2020.

⁸ VOA 15.5.2020.

⁹ WHO 17.6.2020.

¹⁰ VOA 15.5.2020.

on 16, joista suurin osa on saatu lahjoituksina WHO:lta (*World Health Organization*).¹¹ YK:n humanitaaristen asioiden koordinoitavien toimiston (*UN OCHA*) mukaan Somalian sairaaloissa ja terveyskeskuksissa on 376 eristyspaikkaa.¹²

Somalian terveydenhuollon virkamiehet ovat kohdanneet koronan aikana haasteita, sillä Somalian terveysministeriön jäsenet ovat olleet syytettynä korruptiosta. Sen vuoksi WHO on kasvattanut rooliaan koronanvastaisessa operaatiossa.¹³ Somaliassa ei taudin leviämisen alkuvaiheessa ollut mahdollisuuksia tehdä koronatestejä laboratoriossa, vaan näytteet lähetettiin Nairobiin¹⁴, mutta WHO on avustanut Somaliassa perustamalla testauslaboratorioita Mogadishuun, Garoween ja Hargeisaan.¹⁵ WHO, UNFPA (*United Nations Population Fund*), UNICEF (*The United Nations Children's Fund*), UNDP (*United Nations Development Programme*) ja IOM (*International Organization for Migration*) ovat lahjoittaneet Somalialle useita terveydenhuollon tarvikkeita parantamaan terveydenhuollon kapasiteettia. Kuljetukset on tehty YK:n humanitaarisen ilmapalvelun (*UN Humanitarian Air Service*) ja EU:n ilmasiltahankkeen (*EU Airbridge*) avulla. Mainitut tahot ovat avustaneet Somaliassa myös perustamalla terveyskeskuksia niitä tarvitseville alueille.¹⁶

WHO on levittänyt tietoa koronasta lehtisillä, radiossa ja muissa tiedotusvälineissä Somaliassa. Lisäksi se on kouluttanut yli 800 sairaanhoitajaa koronan leviämistä ehkäisevästä toiminnasta.¹⁷ Voice of America uutisoi kuitenkin, ettei terveydenhoitohenkilökuntaa ole koulutettu tarpeeksi kattavasti, ja he ovat huolissaan omasta turvallisuudestaan.¹⁸ 23. heinäkuuta uutisoitiin, että 143 sairaanhoitajaa on sairastunut ja yksi menehtynyt koronaan.¹⁹

Somalian terveysministeriön virkamiehet ovat toimittaneet apua terveydenhoidon tueksi Galkayoon ja Afmadow'hun. Kasvomaskoja, hanskoja, desinfiointiainetta ja muita tarvikkeita on toimitettu myös Galmudugin ja Puntmaan osavaltioihin.²⁰ Terveydenhoidollista apua on jaettu AMISOM-joukkojen taholta Etiopiasta ja Djiboutista heinäkuussa, jolloin tarvikkeet, kuten lääkkeet ja ruiskut toimitettiin Hiraanin viranomaisille.²¹

Koronapandemia vaikuttaa siihen, millainen saatavuus Somaliassa on lääkkeitä ja muista perustarvikkeista, kuten ruuasta. Kun globaalin pohjoisen valtiot käyttävät resurssejaan koronapandemian pysäyttämiseen omissa maissaan, ovat Somaliassa maahantuotavien tuotteiden hinnat nousseet ja niitä on vähemmän tarjolla.²²

Tarkat tartuntamäärät ja hoitoon hakeutuminen

Epätietoisuus todellisesta tartuntamäärästä heikentää Somalian mahdollisuuksia pysäyttää koronapandemian leviäminen. Tietoa todellisista tartuntamääristä ei ole, koska somalialaiset eivät hakeudu hoitoon. Tauti on voinut levitä laajastikin, koska sosiaalinen eristäytyminen ei

¹¹ Radio Shabelle 2.7.2020.

¹² UN OCHA 22.6.2020.

¹³ WHO 23.6.2020.

¹⁴ WHO [päiväämätön].

¹⁵ WHO [päiväämätön].

¹⁶ UN OCHA 22.7.2020; WHO 1.6.2020.

¹⁷ WHO 23.6.2020.

¹⁸ VOA 15.5.2020.

¹⁹ Mareeg/Tuuryare 23.7.2020.

²⁰ Radio Shabelle 1.6.2020.

²¹ Radio Dalsan 24.7.2020.

²² UNECA 13.3.2020.

ole kaikille mahdollista tiiviiden asumiskeskittymien vuoksi, ja koska osa ihmisistä ei noudata eristäytymisohjeita. Sairaalahoittoon hakeudutaan yleensä vasta, kun on liian myöhäistä. Varsinkin iäkäs väestö kärsii koronasta Somaliassa, ja suurin osa raportoiduista koronakuolemista on tapahtunut 60–70-vuotiaiden ikäryhmässä. Koronassa kuolemaan johtaa usein hapen puute, ja sairaaloissa on erittäin vähän happilaitteita.²³

Somalialaiset eivät hakeudu tällä hetkellä terveydenhoitoon koronaoireiden takia, koska pelkäävät leimautuvansa sairaaksi. Asiakasmäärä CARE -organisaation tukemissa terveyskeskuksissa on tippunut 26 % maaliskuun jälkeen. Leimautumiseen vaikuttavat kulttuuriset ja uskonnolliset perinteet, ja leimautumista pelätessään ihmiset saattavat kulkea yhteisön keskuudessa levittäen tautia. Ulkomailta saatu taloudellinen ja lääketieteellinen apu ei auta pysäyttämään koronaa, koska väestön sisäinen mieliala estää ihmisiä hakeutumasta hoitoon. Sairastuessaan koronaan ihmisten on kerrottu muun muassa lähtevän kotoaan, ettei lähiyhteisö saisi tietää tartunnasta. Ihmisten jatkuva liikkuminen ja karanteenin välttäminen estää tautiketjujen selvittämistä. CARE Somalia/Somaliland on haastatellut somalialaisia, ja eräs sairastunut kertoo yhteisön hylkivän sairastuneita. Kyseinen henkilö menetti koronalle perheenjäseniään ja sairasti sen myös itse. Parannuttuaan taudista yhteisö hylki ja vältteli häntä. Hänen oli pysyttävä kotonaan koska häntä ei otettu takaisin mukaan yhteisön toimintaan. Koronaan sairastuneita syytetään yleisesti taudin levittämisestä.²⁴

Herringin ja kumppaneiden heinäkuussa 2020 tekemä laaja koronaan liittyvä haastattelututkimus käsittelee eri sosiaalisista taustoista tulevien somalialaisten ajatuksia koronapandemiasta Mogadishussa ja Hargeisassa. Haastattelussa selvisi, että osa vastanneista olisi valmis hakeutumaan hoitoon, jos heillä ilmenisi koronan oireita, mutta enemmistö jäisi mieluummin kotiin sairastamaan. Syyksi päätökseensä he mainitsivat seuraavat asiat:

- He olivat kuulleet negatiivisia tarinoita sairaaloista koronan aikana.
- He olivat kuulleet, ettei sairaalasta saanut tarpeellista hoitoa.
- He ajattelivat kuolevansa todennäköisemmin, jos menevät sairaalaan.
- He eivät halunneet karanteeniin tai eristykseen, koska näkivät ne vankilan kaltaisena toimena.
- He halusivat välttää sosiaalisen leimautumisen.
- Heillä ei ollut varaa sairaalahoittoon.
- He halusivat yrittää parantua taudista kotona ja välttää terveydenhoidon kuormittamista.
- He ajattelivat, että saavat koronatartunnan sairaalasta.
- He uskoivat koronan olevan vain flunssan kaltainen tauti.²⁵

Alueelliset erot

²³ WHO 23.6.2020.

²⁴ CARE [päiväämätön].

²⁵ Herring et al. 7/2020.

Koronapandemian tilanteessa on alueellisia eroja: YK:n humanitaaristen asioiden koordinoitavien toimiston raportin mukaan suurimmat tartuntakeskittymät ovat Mogadishussa, Hargeisassa ja Beletweynessa.²⁶

Somalimaahan perustettu testauslaboratorio toimii aktiivisesti, mutta ei pysty vastaamaan korkeaan testausarpeeseen. Alueen syrjäisistä kylistä on lisäksi hankalaa toimittaa testejä laboratorioon.²⁷

Puntmaassa viranomaiset raportoivat yleisestä sairaalakäyntien laskusta sen jälkeen, kun ensimmäinen koronavirustartunta todettiin Puntmaan osavaltiossa 19. maaliskuuta. Tilanteen pelätään johtavan siihen, että esimerkiksi lapset jäävät perusterveydenhuollon ulkopuolelle. Sukupuolittuneen ja lapsiin kohdistuvan väkivallan lopettamiseksi työskentelevät toimijat ovat saaneet toimipisteilleen maskeja ja muita puhdistusvälikkeitä Puntmaan alueella.²⁸ Garowen kaupungissa siviilien voi olla vaikea hakeutua sairaalahoitoon, koska hoito on kallista ja monet klinikat ja sairaalat ovat yksityisomistuksessa.²⁹

Galmudugin osavaltiossa koronavirustestien kuljetus laboratorioon Mogadishuun on haasteellista, koska lentoliikenne on epäsäännöllistä. Paikallisen testauskapasiteetin ja hengityslaitteiden puute estävät taudin leviämisen jäljittämistä ja sairastuneiden hoitamista. Galmudugissa on myös jaettu hygieniatarvikkeita 600:lle kotitaloudelle.³⁰ Galkayon (/Gaalkacyo) kaupungissa on kaksi eristyskeskusta, joissa on 20 ja 17 vuodepaikkaa.³¹ Lisäksi Galmudugin eristyskeskuksessa kerrotaan olevan viisi happilaitetta, mutta niiden tarkkaa sijaintia ei ollut löydettävissä käytettävissä olevista lähteistä.³²

Lounais-Somaliassa sosiaalisen eristäytymisohjeita on noudatettu heikosti. Sen lisäksi tautitilanteessa on alueellisia eroja hankalasti saavutettavien piirikuntien, kuten Tayeeglown, Aw Deglen, Sablaalen välillä. Puutetta on myös lääketieteellisistä tarvikkeista ja laitteista. 17. kesäkuuta viranomaiset raportoivat humanitaarisesta riskistä Lounais-Somaliassa: 550 000 ihmistä tarvitsee akuutisti apua, koska korona estää ihmisiä hankkimasta elintarvikkeita toreilta rajojen ollessa kiinni. Gu-sadekauden sato oli tavallista pienempi ja terveyden uhkana on edelleen koronan lisäksi syösytulvat, turvattomuus, kolera ja ripuli.³³

Hirshabellen osavaltiosta puuttuu koronaviruksen testauslaboratorio sekä muita sen hoitoon tarvittavia lääkkeitä ja laitteita.³⁴

Jubamaan osavaltiossa koronatestinäytteiden kuljettaminen laboratorioon on haasteellista. Alueella ei ole testausmahdollisuuksia, joten kaikki testinäytteet kuljetetaan Mogadishuun. Gedon viranomaiset ovat pyytäneet humanitaarista apua saadakseen hengityslaitteita Doolowin ja Belet Xaawon eristyskeskuksiin.³⁵ Jubamaassa sijaitsevassa Kismayon kaupungissa

²⁶ UN OCHA 22.7.2020

²⁷ UN OCHA 22.6.2020.

²⁸ UN OCHA 22.6.2020.

²⁹ UNFPA 6/2020a.

³⁰ UN OCHA 22.6.2020.

³¹ UNFPA 6/2020b.

³² UN OCHA 22.6.2020.

³³ UN OCHA 22.6.2020.

³⁴ UN OCHA 22.6.2020.

³⁵ UN OCHA 22.6.2020.

on kaksi eristyskeskusta. Kismayon keskussairaalassa (*General Hospital*) on 13, ja Maxfalkan eristyskeskuksessa on 30 eristyspaikkaa.³⁶

Benadirin alueella koronarajoitukset ovat vaikeuttaneet sisäisesti siirtymään joutuneiden (IDP) elämää heidän asuttamillaan leireillä.³⁷

Syrjäisillä seuduilla koronan vastainen työ on haastavaa hankalien kulkuyhteyksien ja koronan leviämisen estämiseksi asetettujen liikkumisrajoitusten takia. Näiden alueiden koronatyötä on kehitetty siten, että tiimit, jotka tekevät polion vastaista työtä maaseudulla, välittävät nyt myös tietoa koronasta. Tiimit ottavat koronatestinäytteitä ja lähettävät niitä laboratorioihin muun muassa Hargeisaa.³⁸ Taudin leviämisen reittejä ei voida syrjäisillä alueilla jäljittää. Terveydenhoitoalan työntekijöiden täytyy matkustaa turvattomia reittejä saavuttaakseen syrjäiset alueet, ja matkoilla uhkana on terrorismi, äärimmäiset säätilat ja hankalakulkuiset maastot.³⁹

Koronapandemian vaikutus muuhun terveydenhoitoon

Koronarajoitustoimilla on negatiivinen vaikutus muuhun terveydenhuoltoon, kuten mielenterveyspalveluihin ja rokotusohjelmiin.⁴⁰ Vanhemmat eivät uskalla viedä lapsiaan terveyskeskuksiin rokotettavaksi, koska pelkäävät saavansa sieltä koronartartunnan. WHO:n ja UNICEF:n analyysin mukaan yli 100 000 lasta saattaa jäädä koronan takia rokottamatta muun muassa tuberkuloosia, tuhkarokkoa, poliota ja kurkkumätää vastaan.⁴¹

2. Vaikutukset sisäpolitiikkaan (mm. mielenosoitukset, kapinallistoiminta, viranomaisten toimintakyky)? Onko raportoitu merkittävistä aluekohtaisista eroista?

Ramadanin aikana voimaan astunut ulkonaliikkumiskielto sai aikaan protesteja ja vastarintaa.⁴² Ulkona ei saanut liikkua iltakahdeksan ja aamuviiden välillä, mutta kaikki eivät joko halunneet tai pystyneet noudattamaan liittovaltion hallituksen antamia ohjeita. Huhtikuun alkupuolella poliisi ampui ulkonaliikkumiskieltoa rikkoneen henkilön, ja sitä seuraavina päivinä Mogadishussa oli mellakoita, joissa poltettiin renkaita ja vaadittiin oikeutta kansalaisille.⁴³ Muista viime kuukausien aikana tapahtuneista mielenosoituksista ja niiden yhteydestä koronapandemiaan ei ollut tietoa käytettävissä olevissa lähteissä.

Korona on vaikuttanut Somalian parlamentti- ja presidentinvaaleihin, jotka pitäisi järjestää joulukuussa 2020 ja helmikuussa 2021. Vaalien piti suunnitelmien mukaan olla ensimmäiset yksi-ihminen-yksi-ääni -periaatteen mukaiset vaalit, jotka olisivat olleet avoimimmat 50 vuoteen. NIEC (*National Independent Electoral Commission*) tiedotti kesäkuussa, että vaaleja ei voida järjestää ajallaan, koska suunnitteluaikaa ja resursseja ei koronapandemian vuoksi ole tarpeeksi.⁴⁴ Vaalien siirtämisen pelätään aiheuttavan klaanien välisiä

³⁶ UNFPA 6/2020c.

³⁷ UN OCHA 22.6.2020.

³⁸ WHO 4.5.2020.

³⁹ WHO 23.6.2020.

⁴⁰ Herring et al. 7/2020; WHO 17.6.2020.

⁴¹ WHO 29.7.2020.

⁴² Accord/Ramdeen 8.7.2020.

⁴³ Africanews 27.4.2020; Al Jazeera 25.4.2020.

⁴⁴ Crisis Group 6/2020.

väkivaltaisuuksia.⁴⁵ Vaalien erilaisista toteuttamismahdollisuuksista on neuvoteltu heinäkuun aikana. Liittovaltion ja osavaltioiden päättäjät ovat tulleet siihen tulokseen, että vaalit järjestetään ajallaan. Neuvotteluissa ei määritelty, miten vaalit toteutetaan.⁴⁶ Koronapandemialla voi vielä jatkossa olla jonkinlaista vaikutusta vaalien järjestämiseen.

Liittovaltion oppositio toimijat ovat osittain sitä mieltä, että vaalien peruminen on salaliitto, jolla pyritään pidentämään nykyisen presidentin Mohamed Abdullahi Mohamed (Farmajo) valtakautta. Sen lisäksi he sanovat NIEC:n lykkäyspäätöksen johtuvan presidentin vaikutusvallasta. Poliittinen oppositio oli jo aiemmin esittänyt huolenaiheensa, että nykyinen presidentti Farmajo aikoo hyötyä koronatilanteesta poliittisesti.⁴⁷

Al-Shabaab on suhtautunut koronapandemiaan jokseenkin yllättävästi: Toukokuussa se ilmoitti perustaneensa koronaviruksen valvontakomitean. Sen tarkoituksena on suojella muslimeja ja estää pandemian leviäminen. Critical Threats-sivusto uutisoi, että asiasta ilmoitettiin al-Shabaab-myönteisellä Somalimemo-verkkosivustolla.⁴⁸ Kesäkuussa al-Shabaab ilmoitti radiokanavallaan Andalus:lla, että se järjestää jonkinlaista terveydenhoitoa Etelä-Somaliassa Jilibissä koronaan sairastuneille. He kertovat perustaneensa jonkinlaisen terveyskeskuksen, puhelinlinjan sairastuneille ja he kehottavat ihmisiä hakemaan luotaan hoitoa, jos ovat sairastuneet. Al-Shabaab ei ota vastaan humanitaarista tai lääketieteellistä tukea hallitukselta tai ulkomaisilta toimijoilta. Al-Shabaabilla olevista koronatestausmahdollisuuksista tai näiden alueiden tartuntatilanteesta ei ole tietoa saatavilla.⁴⁹ Al-Shabaab on suhtautunut koronaan nimittämällä sitä jumalan asettamaksi rangaistukseksi ja kiroukseksi länsimaille. The Guardianin artikkelin mukaan al-Shabaab iloitsee USA:n ja Euroopan maiden kärsiessä suurista tartuntamääristä.⁵⁰

Al-Shabaab pyrkii parantamaan asemaansa koronan aikana osoittamalla, että se kykenee järjestelmälliseen hallintaan.⁵¹ Sen tiedotteet pyrkivät todennäköisesti antamaan todellisuutta paremman kuvan kyvystään reagoida pandemian leviämiseen. Se saattaa toimillaan pyrkiä houkuttelemaan riveihinsä uusia hallituksen koronatoimiin pettyneitä taistelijoita.⁵² Al-Shabaabilla uskotaan olevan jonkinlainen mahdollisuus antaa lääkinnällistä hoitoa yleisimpiin sairauksiin, mutta se ei pysty käsittelemään ja auttamaan tuhansia tartunnan saaneita.⁵³

3. Vaikutukset turvallisuuteen (mm. poikkeustilat, syytteet, pidätykset, oikeudenloukkaukset toimittajia/terveydenhoitoalan ammattilaisia kohtaan koronatoimien kritisointiin liittyen, rikollisuus)? Onko raportoitu merkittävästä aluekohtaisista eroista?

Terveydenhoidon henkilöstö ja toimittajat

⁴⁵ Crisis Group 8.5.2020; The East African 5.7.2020; VOA 28.6.2020.

⁴⁶ Garowe Online 23.7.2020; Somali Affairs 22.7.2020.

⁴⁷ Crisis group 8.5.2020; The East African 5.7.2020.

⁴⁸ Critical Threats 12.6.2020; Critical Threats 14.5.2020.

⁴⁹ Africanews 13.6.2020.

⁵⁰ The Guardian 16.4.2020.

⁵¹ Critical Threats 16.4.2020.

⁵² Crisis Group 8.5.2020; UN OCHA 22.6.2020.

⁵³ Hockey & Jones 6/2020.

Terveystieteiden henkilöstöön kohdistetuista oikeudenloukkauksista ei voida suoraan sanoa, onko niiden syynä koronapandemia. Korona on kuitenkin mahdollistanut entistä useampia väkivallantekoja terveydenhuollon henkilöstöä kohtaan, kun he toimivat entistä näkyvämmiin ja monipuolisemmin yhteisöjen keskuudessa koronan leviämisen estämiseksi. Vaikka koronan vaikutuksesta henkirikoksiin ei voida olla varmoja, niin tällaiset välikohtaukset hankaloittavat koronan vastaista työtä, koska pandemian kontrollointi ja hoitoon hakeutuminen vaikeutuvat heikentyneen turvallisuustilanteen vuoksi.

Reuters uutisoi huhtikuussa tapauksesta, jossa seitsemän sairaanhoitajaa ja yksi siviili kuoli sen jälkeen, kun heidät kidnapattiin 30 kilometriä Mogadishusta pohjoiseen sijaitsevan Galooleyn kylän Zamzam Foundationin terveyskeskuksesta.⁵⁴ Huhtikuussa al-Shabaab tappoi yhden lääkärin Mogadishussa.⁵⁵ Vaikka näiden iskujen uhrit olivat terveydenhuollon henkilöstöä, tapahtumien yhteydestä koronapandemiaan ei ole välittömiä todisteita.

YK:n humanitaaristen asioiden koordinoitavien mukaan siviilit ovat suhtautuneet epäluuloisesti työtehtäviään suorittavaan terveydenhuollon henkilöstöön.⁵⁶

Koronasta uutisoiminen on Somaliassa rajoitettua. Vain Somalian hallinnon laatimia selvityksiä, tilastoja ja videoita saa julkaista lehdissä ja muissa medioissa. Toimittajat eivät ole voineet välittää kansalaisille tietoa koronasta, sillä sitä ei ole saatu hallituksen koronavirustyöryhmältä. SomaliCable TV:n toimittaja Abdullahi Farah Nur joutui pahoinpitelyn kohteeksi haastateltuaan huhtikuussa siviiliväestöä koronaan liittyen. Hallituksen turvallisuusjoukkojen mukaan hän levitti toimillaan pelkoa väestön keskuudessa.⁵⁷

Huhtikuusta lähtien toimittajia on pidätetty ja syytetty koronauutisoinnin takia. Yhtä radiokanavaa on kielletty tekemästä radiolähetyksiä paikallisella murteella.⁵⁸ Toukokuussa somalialainen TV-toimittaja Abdullahi Mohamed Sheikhdon pahoinpideltiin ja pidätettiin poliisin toimesta. Pidätyksen syynä oli koronatietoisuutta levittävä ohjelma. Hänet vapautettiin muutaman tunnin kuluessa. IPI (*International Press Institute*) on raportoinut sivuillaan muista vastaavista tilanteista koronapandemian aikana.⁵⁹

Goobjoob Media Groupin päätoimittaja ja varajohtaja Abdiaziz Ahmed Gurbiye pidätettiin neljäksi päiväksi 14.4. sen jälkeen, kun hän julkaisi Facebook-kirjoituksia, joissa hän kritisoi hallituksen toimia koronapandemian suhteen. Kirjoituksen mukaan presidentti Farmajo oli ottanut yhden potilashoitoon tarkoitettuista hengityslaitteista (omaan käyttöön) Mogadishussa sijaitsevasta karanteenikeskuksesta. Päätoimittaja vapautettiin takuuta vastaan, mutta häntä kiellettiin esittämästä enempää kritiikkiä etenkin koronaan liittyen.⁶⁰ 29. heinäkuuta uutisoitiin, että hänet tuomittiin myöhemmin kuudeksi kuukaudeksi vankeuteen. Lisäksi hän sai 250 dollarin sakot.⁶¹

Muut turvallisuusvälikohtaukset

⁵⁴ Reuters 28.5.2020.

⁵⁵ Radio Dalsan 16.4.2020.

⁵⁶ OCHA 22.6.2020.

⁵⁷ RSF 7.4.2020.

⁵⁸ HRW 2.5.2020.

⁵⁹ IPI [päiväämätön].

⁶⁰ Radio Shabelle 7.7.2020.

⁶¹ Radio Dalsan 29.7.2020.

Liittovaltion hallituksen kyvyttömyys hoitaa koronapandemiaa on lisännyt hallinnon vastaisuutta. Tyytymättömyys ja filanteen epävarmuus on lisännyt hallitusta vastustavien aseellisten joukkojen kannatusta.⁶² Esimerkiksi al-Shabaab ja muut kapinallisryhmät saattavat levittää ajatusta siitä, että Somalian hallitus on hoitanut koronan vastaiset toimet huonosti.

Al-Shabaab on jatkanut iskujaan vihollisiksi kokemiaan tahoja vastaan, eikä koronapandemia ole juurikaan vaikuttanut sen toimintaan. Huhtikuun aikana al-Shabaab hyötyi koronan aiheuttamasta sekasorrosta ja teki normaalia enemmän iskuja.⁶³ Al-Shabaabiin liittyvissä välikohtauksissa on kuollut al-Shabaabin taistelijoita, siviilejä ja eri turvallisuusjoukkojen sotilaita. Välikohtauksia on tapahtunut enemmän Somalian eteläosan osavaltioissa, mutta myös Puntmaassa ja Mogadishussa.⁶⁴

Epävakaan turvallisuustilanteen aiheuttamista haasteista koronapandemian pysäyttämiseksi kertoo kenialaisen rahtikoneen alas ampuminen toukokuussa. Kenialaisen lentokoneen lastina oli koronälääkkeitä ja muita avustustarvikkeita, kun se ammuttiin alas etiopialaisten sotilaiden toimesta. Koneen alas ampuneet sotilaat olivat sanojensa mukaan luulleet konetta mahdollisesti itsemurhaiskuksi, koska se lensi matalalla, eikä heillä ollut tietoa koneen reitistä.⁶⁵

Myös arkipäiväisen turvallisuuden on koettu heikentyneen Somaliassa koronarajoitusten myötä. Eräs Herringin ja kumppaneiden tutkimukseen osallistunut henkilö kertoo, että kohtaa nyt enemmän miesjoukkioita kuin normaalisti, mikä etenkin pimeään aikaan on pelottavaa. Miehiä näkyy enemmän kaduilla, koska he eivät ole voineet mennä töihin koronarajoitusten vuoksi. Hän kertoo kuulleensa, että aseellisten rikosten ja raiskausten määrä on lisääntynyt, eikä hän uskalla liikkua ulkona yhtä paljon kuin ennen. Myös tutkimuksen toinen haastateltu ajattelee, että koronasta aiheutuvien ongelmien, kuten työttömyyden ja ruuan hinnan nousun vuoksi rikollisuus saattaa lisääntyä.⁶⁶

4. Vaikutukset naisten ja lasten asemaan ja turvallisuuteen? Onko muita pandemian aiheuttamia väestöryhmäkohtaisia vaikutuksia? Onko raportoitu merkittävistä aluekohtaisista eroista?

Naisten asema

Koronatartunnan saaneiden naisten määrästä ei ole tarkkaa tietoa, koska he eivät pääse testeihin yhtä usein kuin miehet. Globaalin keskiarvon mukaan 51 % koronaa sairastavista ihmisistä on miehiä, mutta Somaliassa miesten osuus sairastuneista on virallisten tietojen mukaan 72 %. Tämä luku voi osoittaa, että naisilla ei ole mahdollisuutta mennä koronatesteihin.⁶⁷

Koulujen sulkeminen ja terveydenhuollon huonompi saavutettavuus koronapandemian aikana lisäävät naisten kodin- ja periehenhoitotaakka, kun lapset eivät voi mennä kouluun ja sairaat perheenjäsenet ja sukulaiset on hoidettava kotona. Sen lisäksi naisilla on suuri riski

⁶² Hiiraan Online 26.4.2020.

⁶³ Carver & Kruber 15.5.2020; Jamestown 1.5.2020.

⁶⁴ Crisis Group 6/2020.

⁶⁵ Al Jazeera 9.5.2020.

⁶⁶ Herring et al. 7/2020.

⁶⁷ IRC 24.6.2020.

sairastua koronaan, koska he työskentelevät sosiaalisissa ammateissa kuten sairaanhoitajina, siivoojina, kodinhoitajina ja myyjinä toreilla.⁶⁸ Naisten taloudellinen tilanne on myös vaarassa heiketä, koska koronarajoitteiden myötä he ovat joutuneet sulkemaan yrityksiään, kuten kahviloita.⁶⁹ Somaliassa naiset omistavat pienyrityksiä ja tuottavat merkittävän osan kotitalouksien tuloista.⁷⁰

Somalian kaltaisella konfliktialueella naisilla on miehiä heikommat mahdollisuudet hankkia tietoa koronaviruksesta, mikä vaikuttaa naisten kykyyn välttää tartunnan saamiselta.⁷¹

Ulkonaliikkumiskiellon aikana naiset kokivat enemmän sukupuolittunutta väkivaltaa. Liikkumisrajoitusten vuoksi koti ei ollut enää turvallinen paikka⁷², sillä noin puolet seksuaalisen väkivallan tekijöistä joko asuu samassa talossa kuin uhri tai on naapuri. Vaikka sukupuolittuneesta väkivallasta raportointi on edelleen vähäistä, tapauksia on vuoden 2020 alkupuoliskolla raportoitu enemmän kuin vastaavaan aikaan viime vuonna. Suuressa osassa tapauksista uhrina oli tyttö. Tämä saattaa johtua osittain koulujen sulkemisesta, sillä lapset viettävät nyt aikaa kotona tai kaduilla leikkimässä, missä he ovat alttiimpia joutumaan väkivallan kohteeksi. Koulut olisivat lapsille turvallisempia paikkoja päivän ajaksi.⁷³ Sukupuolittuneen väkivallan uhreille oli vaikeaa saada apua liikkumisrajoitusten aikana, ja terveydenhuoltoresursseja on kokonaisuudessaan suunnattu koronapandemian hoitoon muista käyttökohteista. Nykyinen tilanne voi johtaa äitiyskuolleisuuden ja sukupuolittuneen väkivallan määrän kasvuun. Koronaan liittyvässä päätöksenteossa naisia ei juurikaan ole otettu huomioon.⁷⁴

Koronarajoitusten aika on nähty otollisena aikana suorittaa tyttöjen sukupuolielinten silpomisia, koska paranemisaikaa on ollut paljon. Epävarma taloustilanne on ajanut silpoja toimintaan, jossa he kulkevat ovelta ovelle kysymässä, onko talossa tyttöjä, joille silpominen voitaisiin suorittaa. Somaliassa 98 % tytöistä joutuu kokemaan silpomisen ja koronarajoitukset vaikeuttavat tämän haitallisen perinteen lopettamista. Korona vaikuttaa negatiivisesti oloihin, joissa lapset kasvavat, mikä heikentää turvallisuutta entisestään ja vaikuttaa pitkäaikaiseen terveyteen ja hyvinvointiin. Tytöt ja nuoret naiset, jotka asuvat konfliktien vaivaamilla alueilla ovat erityisen suuressa vaarassa joutua oikeudenloukkauksien kohteeksi.⁷⁵ Koronapandemia vie huomiota ja resursseja naisten sukupuolielinten silpomisen vastaiselta työltä.⁷⁶

Lasten asema

Somalian hallitus päätti sulkea koulut heti maan ensimmäisten tartuntaraportointien jälkeen. Osa kouluista on heinäkuun loppuun mennessä avattu, mutta käytännössä on alueellista vaihtelua⁷⁷, ja monet lapset eivät tiedä pääsevätkö lainkaan takaisin kouluun. Asiantuntijat arvioivat, että koronan vuoksi noin miljoona lasta jää vaille koulutusta. Koronapandemian vaikutukset heikentävät jo aiemmin saavutettuja koulutustavoitteita.⁷⁸

⁶⁸ CARE 30.4.2020.

⁶⁹ Saferworld 15.4.2020.

⁷⁰ Republic of Somalia 5/2020.

⁷¹ IRC 24.6.2020.

⁷² Herring et al. 7/2020.

⁷³ Saferworld 29.6.2020.

⁷⁴ CARE 30.4.2020.

⁷⁵ Plan International 18.5.2020.

⁷⁶ Reuters 18.5.2020.

⁷⁷ OCHA 22.7.2020.

⁷⁸ CARE 17.4.2020.

Somalian hallitus on kehittänyt lapsille koulutuksen tueksi etäoppimismahdollisuuksia. Ne tukeutuvat kuitenkin verkossa ja tiedotusvälineissä toteutettaviin projekteihin, mikä asettaa syrjäisillä seuduilla asuvat lapset eriarvoiseen asemaan, koska heillä ei aina ole tarvittavia laitteita tai pääsyä verkkoon.⁷⁹ Kotiopiskelua haittaa myös se, että tytöt eivät useimmiten kotona ollessaan tee koulutehtäviä vaan kotitöitä.⁸⁰

Muiden väestöryhmien asema

Erityisen heikossa asemassa koronan aikana ovat maan sisäisesti siirtymään joutuneet naiset. He eivät pääse sosiaalisen tuen piiriin, ja maalta kaupunkiin muuttaneissa perheissä mies saattaa pönkittää muuttanutta sosiaalista asemaansa alistamalla perheen muita jäseniä, kuten vaimoa.⁸¹ Lisää maan sisäisesti siirtymään joutuneista kohdassa 7.

Vammaiset ihmiset, jotka eivät selviä arkipäiväisestä elämästä ilman toisen henkilön apua, ovat suuremmissa riskissä saada koronatartunta, koska he eivät pysty välttelemään sosiaalisia kontakteja.⁸²

5. Vaikutuksen talouteen ja työllisyyteen (mm. toimeentulon mahdollisuudet, erityisesti isoissa kaupungeissa kussakin maassa)?

Somalian talous heikkenee globaalien koronapandemian vuoksi, kun rahalähetykset Somaliaan ja karjatuotteiden vienti ulkomaille vähenevät. Nämä muodostavat merkittävän osan Somalian bruttokansantuotteesta.⁸³ Ulkomainen rahallinen tuki on entistään tärkeämpää, mutta sen määrä vähenee, kun tavallisesti apua lähettävät maat priorisoivat taloudessaan koronapandemian pysäyttämisen.⁸⁴

Koronapandemia on vaikuttanut globaalisti diasporan lähettämiin rahalähetyksiin. Diasporan jäsenillä ei ole ylimääräistä rahaa, jota he voisivat lähettää sukulaisilleen Somaliaan, koska koronapandemiasta johtuvat rajoitukset ovat johtaneet heidän tulojensa romahtamiseen.⁸⁵ Rahalähetysten merkitys monille somaliperheille on merkittävä. Sen avulla ihmiset voivat pitää huolta terveydestään, kouluttautua, ylläpitää kotitaloutta ja ravintotasoa.⁸⁶ Lounais-Somaliassa Dahabshil Bank Baidoa Branch on raportoinut jo 60 % laskusta rahalähetyksissä⁸⁷ ja kokonaisuudessaan rahalähetysten määrä Somaliaan voi laskea jopa 50 %.⁸⁸

Karjatalouden tuotto on vähentynyt kevään aikana merkittävästi, kun viennin määrä on laskenut. Erityisen suurta haittaa aiheuttaa Saudi-Arabiassa peruttu muslimien Hajj-pyhiinvaellus. Sinne viedään normaalisti runsaasti karjaa ja ajankohta on somalialaisille tuottoisa, mutta nyt tulot jäävät saamatta.⁸⁹

⁷⁹ Save The Children 13.7.2020.

⁸⁰ Herring et al. 7/2020.

⁸¹ Saferworld 29.6.2020.

⁸² CARE 30.4.2020.

⁸³ CIA [päivämätön].

⁸⁴ Saferworld 15.4.2020.

⁸⁵ UN OCHA 2.6.2020.

⁸⁶ IOM 16.6.2020.

⁸⁷ UN OCHA 22.6.2020.

⁸⁸ UN OCHA 22.7.2020.

⁸⁹ Hiiraan Online 30.7.2020.

Koronapandemia vaikuttaa negatiivisesti kotitalouksien taloustilanteisiin, ja miehet saattavat työn menetettyään lähteä perheensä luota ja hankkia muuta työtä esimerkiksi aseellisissa joukoissa.⁹⁰

Koronarajoitusten vuoksi monet ihmiset ovat menettäneet työpaikkansa tai mahdollisuutensa ylläpitää yritystään, koska ulkona liikkumista ja sosiaalista kanssakäymistä on pyritty vähentämään.⁹¹ Monet työttömäksi jääneet kokevat haasteita vuokrien maksuissa ja perustarvikkeiden, kuten ruuan ja lääkkeiden hankkimisessa.⁹² Herringin ja kumppaneiden tekemän tutkimuksen mukaan nuoret aikuiset nimeävät suurimmaksi koronasta aiheutuvaksi huolekseen työttömyyden ja köyhyyden, jos ulkomailta tuleva rahallinen tuki ja humanitaaristen organisaatioiden toiminta loppuvat. Etenkin epävirallisella sektorilla työskentelevillä ihmisillä saattaa olla vaikeuksia tuotteiden ostamisessa ja jälleenmyymisessä, sekä asiakkaiden saamisessa.⁹³ Somalimaassa suljettiin kaikki kahvilat ja ravintolat koronan leviämisen estämiseksi, vaikka ne ovat tärkeä elinkeino alueen asukkaille.⁹⁴

Kun Somalian maarajat ovat olleet kiinni, joidenkin hyödykkeiden saatavuus on heikentynyt. Tuotteiden hinnat ovat nousseet yleisesti, ja kaikkein köyhimmillä ei ole ollut varaa hankkia edes perustarvikkeita, kuten vettä. Tällaisissa tilanteissa ihmiset saattavat huomata olevansa eriarvoisessa asemassa, ja jännitteitä voi syntyä esimerkiksi eri asemassa olevien klaanien välillä.⁹⁵ YK:n humanitaaristen asioiden koordinoitumiston heinäkuun raportin mukaan kaupankäynti muiden maiden, kuten Etiopian, kanssa on Somaliassa avattu rajatusti, mutta Somalimaassa kaupankäynti naapurimaiden kanssa on palannut aktiiviselle tasolle.⁹⁶ Herringin ja kumppaneiden tutkimukseen osallistuneet maan sisäisesti siirtymään joutuneet ovat huolissaan köyhyydestä ja siitä, että IDP-status heikentää heidän olojaan entisestään muuhun väestöön verrattuna. Saman tutkimuksen mukaan seuraavan kolmen kuukauden aikana eniten huolta somalialaisten keskuudessa aiheuttavat sairastuminen koronaan, tulojen menettäminen sekä perustarvikkeiden puute.⁹⁷

Somalian liittovaltion hallitus on kohdistanut 5 miljoonaa dollaria koronaviruksen vastaiseen työhön.⁹⁸ Viranomaiset ovat liittovaltion ja osavaltioiden tasolla toteuttaneet monia rajoitustoimia, mutta totaalista eristystä on pyritty välttämään suurten taloudellisten haittojen välttämiseksi.⁹⁹ Rahallista tukea Somaliaa saa myös esimerkiksi UNICEF:lta, joka tukee Somaliaa koronapandemian pysäyttämiseksi 35 miljoonalla dollarilla.¹⁰⁰ YK:n humanitaarista apua antava järjestö (*UN Humanitarian Agency*) tukee Somaliaa 15 miljoonalla dollarilla koronavastaisessa työssä pitkällä aikavälillä.¹⁰¹ Somalia saa myös rahallisen tukipaketin, 15 miljoonaa dollaria, Afrikan kehityspankilta (*African Development Bank*) terveydenhuollon

⁹⁰ Saferworld 15.4.2020

⁹¹ UN OCHA 2.6.2020.

⁹² André, Hajzmanová & Espinosa 7/2020.

⁹³ Herring et al. 7/2020.

⁹⁴ Somaliland Standard 24.3.2020.

⁹⁵ Saferworld 15.4.2020.

⁹⁶ UN OCHA 22.7.2020.

⁹⁷ Herring et al. 7/2020.

⁹⁸ SONNA 18.3.2020.

⁹⁹ Crisis Group 8.5.2020.

¹⁰⁰ Unicef 23.7.2020.

¹⁰¹ Radio Shabelle 27.6.2020.

kapasiteetin parantamiseen.¹⁰² Rahallista tukea saa hallinnollisten toimijoiden lisäksi muun muassa rajattu määrä kotitalouksia Mogadishussa.¹⁰³

6. Vaikutukset muuttoliikkeisiin ja maan sisäiseen liikkumiseen (mm. liikkumisrajoitukset, mahdollisuudet muuttaa maan sisällä eri alueille)?

Somalia keskeytti 18. maaliskuuta kaiken lentoliikenteen rahtikoneita ja humanitaarisia lentoja lukuun ottamatta. Kansallinen lentoliikenne avattiin uudelleen 8. kesäkuuta¹⁰⁴ ja kansainvälisen lentoliikenteen on uutisoitu alkavan 3. elokuuta.¹⁰⁵ Etenkin humanitaarisen avun jakaminen syrjäisille alueille on ollut haastavaa, eikä koronaan ole aina saatavilla minkäänlaista hoitoa, jos tauti leviää yhteisön keskuudessa.¹⁰⁶

Somalian rajat suljettiin maaliskuussa¹⁰⁷, mutta tarkkaa tietoa suluista kullakin raja-alueella ei ollut saatavilla käytettävissä olevissa lähteissä. Vaikka valtion rajat suljettiin, niiden yli on myöhemmin alkanut kulkea ihmisiä. Eräällä rajanylityspisteellä Galmudugin osavaltiossa maahantulijoille on tehty jonkinlainen koronatarkastus, mutta tämän liikkumista hidastavan toimenpiteen välttääkseen ihmiset ovat ylittäneet rajan muista kohdista.¹⁰⁸ Jatkuva väkivallan uhka, toistuva kuivuus ja Gu-sadekauden runsaista sateista johtuvat tulvat sekä suuri vaeltajasirkkojen määrä pakottaa ihmisiä muuttamaan kodeistaan Somaliassa koronapandemian aikana.¹⁰⁹

15. huhtikuuta Somaliassa asetettiin ulkonaliikkumiskielto klo 20-05 väliselle ajalle. Kielto loppui ennen ramadanin päättävää eid-juhlaa, jota vietettiin Muslim Aid-sivuston mukaan 23. toukokuuta. Kiellon päättymisestä ei ilmoitettu virallisesti tiedotusvälineissä.¹¹⁰

Somalia on höllentänyt koronarajoituksiaan kesä-heinäkuun aikana, ja Somali Affairs uutisoi 23. kesäkuuta, että Somalimaassa kaikki liikkumiseen ja sosiaaliseen elämään liittyvät rajoitukset on poistettu.¹¹¹

Africanewsin mukaan monet Somaliaan palanneet diasporan jäsenet ovat koronan vuoksi lähteneet Somaliasta niihin maihin, joissa ovat ennen asuneet diasporassa. Yleisen ilmapiirin mukaan tällaista toimintaa ei katsota hyvällä.¹¹²

¹⁰² Radio Dalsan 28.7.2020.

¹⁰³ UN OCHA 22.7.2020.

¹⁰⁴ U.S. Embassy in Somalia 2.6.2020; WorldAware 4.6.2020.

¹⁰⁵ Somali Affairs 2.8.2020.

¹⁰⁶ VOA 15.5.2020; WHO 11.5.2020.

¹⁰⁷ AI 22.6.2020.

¹⁰⁸ UN OCHA 22.6.2020.

¹⁰⁹ AI 21.7.2020.

¹¹⁰ Mogadishussa asuva somalitutkija 4.8.2020; Muslim Aid [päiväämätön].

¹¹¹ Somali Affairs 23.6.2020; WorldAware 2.7.2020.

¹¹² Africanews 13.6.2020.

7. Vaikutukset maan (ja isojen kaupunkien) humanitaariseen tilanteeseen ja maan sisäisesti siirtymään joutuneiden tilanteeseen?

Somalian tämänhetkiseen humanitaariseen kriisiin vaikuttaa koronaviruksen lisäksi edellisen Gu-sadekauden aiheuttamat tulvat sekä nopeasti lisääntyvät ja satoa syövät vaeltajasirkat, joita on tällä hetkellä enemmän kuin vuosikymmeniin.¹¹³ Näiden kolmen asian negatiivista yhteisvaikutusta somalialaisten elämään kutsutaan uutisissa kolmoisuhaksi. Siitä johtuvat taloudelliset vaikeudet, palvelujen ja ruuan puute pakottavat ihmisiä lähtemään kodeistaan.¹¹⁴ Gu-sateiden aiheuttamien tulvien pelätään lisäävän myös veden välityksellä tarttuvien koleran ja ripulin tartuntamääriä, ja niiden leviämistä on vaikea seurata koronan vuoksi asetettujen liikkumisrajoitusten vuoksi. Noin 500 000 ihmistä on joutunut jättämään kotinsa tulvien takia Somalian keskiosissa kevään aikana.¹¹⁵

Tällä hetkellä arviolta 5,6 miljoonaa somalialaista kärsii ruuan puutteesta. Kansainvälisen Pelastakaa Lapset -järjestön mukaan nälkää näkevien määrä voi kolmoisuhan vuoksi kasvaa 800 000:lla.¹¹⁶ Myös UNICEF arvioi humanitaarista apua tarvitsevien määrän yli 5 miljoonaksi. Lisäksi he varoittavat, että 3 miljoonaa avun tarpeessa olevista on lapsia.¹¹⁷ Humanitaarista kriisiä voimistaa sään ääri-ilmiöiden lisäksi konfliktit ja koronapandemian vuoksi yleistyvä köyhyys.¹¹⁸

Somaliassa on noin 2,6 miljoonaa sisäisesti siirtymään joutunutta ihmistä (IDP).¹¹⁹ Sisäisesti siirtymään joutuneet ovat yhteiskunnan heikoimmassa asemassa koronan levitessä hallitsemattomasti, koska suurin osa heistä asuu täysillä leireillä, joissa on puutetta puhtaasta vedestä, sanitaatiosta ja terveydenhuollosta. Ihmiset muuttavat kolmoisuhan seurausten vuoksi maaseudulta suurten kaupunkien liepeille IDP-leireihin, ja väestötiheyden kasvaessa tartunnalta on yhä vaikeampi suojautua.¹²⁰ Koronatestausta ei IDP-leireissä ole, ja koronan takia asetetut öiset ulkonaliikkumiskiellot vähensivät mahdollisuuksia saada terveydenhoitoa. Monet sisäisesti siirtymään joutuneet ansaitsevat elantonsa työskentelemällä epävirallisissa töissä, mutta koronarajoitusten vuoksi he eivät ole voineet tehdä töitään esimerkiksi pyykkäreinä. Heille ei aina ole tilaa leireissä, joten he joutuvat joskus asettumaan yksityiselle maalle.¹²¹

Mogadishussa on noin 500 000 sisäisesti siirtymään joutunutta noin 700 asumusleirissä, ja heillä on haasteita pakkohäätöjen, työttömyyden ja terveydenhuollon saavutettavuuden kanssa. Jopa 34 000 ihmistä on häädetty asumuksistaan maanomistajien toimesta Mogadishussa, Hargeisassa ja Baidoassa sen jälkeen, kun koronapandemia alkoi levitä Somaliassa maaliskuussa.¹²²

De Martinon sairaalan johtaja Abdirizak Yusuf Ahmed kertoo, että sairaala tarjoaa ilmaista hoitoa maan sisäisesti siirtymään joutuneille ja muille haavoittuville ihmisryhmille.¹²³

¹¹³ UN News 9.4.2020.

¹¹⁴ UNICEF 23.7.2020.

¹¹⁵ André, Hajzmanová & Espinosa 7/2020; UN OCHA 2.6.2020.

¹¹⁶ Save The Children 15.5.2020.

¹¹⁷ UNICEF 23.7.2020.

¹¹⁸ UN OCHA 30.6.2020.

¹¹⁹ UN OCHA 30.6.2020.

¹²⁰ André, Hajzmanová & Espinosa 7/2020.

¹²¹ AI 21.7.2020; IOM 2.6.2020.

¹²² Reuters 1.7.2020.

¹²³ IOM 2.6.2020.

Käytettävissä olevista lähteistä ei kuitenkaan löytynyt tietoa siitä, kuinka paljon kyseiset ryhmät todellisuudessa voivat hyötyä sairaalan palveluista.

Somaliaan on koronapandemian aikana saapunut siirtolaisia, jotka ovat matkalla esimerkiksi Persianlahden maihin. He ovat heikossa yhteiskunnallisessa asemassa ja heidän koronatietoudessaan on puutteita. Heiltä on toimittaja Cara Annan mukaan kysytty rajan ylityksen yhteydessä, mitä he tietävät koronasta, ja hänen mukaansa mukaan noin puolet kyselyyn vastanneista ihmisistä ei tiennyt koronasta kesäkuun loppupuolella. Samaan aikaan tehdyssä haastattelussa Anna tavoitti Etelä-Somaliassa asuvan Fatima Moalinin, joka kertoi haastattelijalle, etteivät muslimit voi saada koronatartuntaa. Sama ajatusmaailma vallitsee osittain muillakin syrjäisillä alueilla ja etenkin al-Shabaabin hallinnoimilla alueilla. YK:n Somalimaassa tekemän tutkimuksen mukaan ihmisillä ei ole käytössään tarpeellista tietoa, joten he sekoittavat koronan hyttysten levittämiin tauteihin tai luulevat esimerkiksi ripulin olevan koronan oire.¹²⁴

Koronapandemia saattaa pitkällä aikavälillä asettaa valmiiksi heikommassa asemassa olevat ihmisryhmät entistä huonompaan asemaan. Sisäisesti siirtymään joutuneet, vähemmistöt, ja muilla tavoin marginalisoituneet ihmiset jäävät helpommin yhteiskunnan ulkopuolelle eikä heillä ole samanlaisia mahdollisuuksia hyötyä avustusresursseista. Lisäksi heidän ihmisoikeuksiaan poljetaan muita enemmän.¹²⁵

Somalian selviytymiskeinot ovat heikommat kuin sen naapurimailla. Siksi kolmoisuhan tuomat haasteet ovat humanitaarisen kriisin lisäksi uhka kaikelle turvallisuuteen, politiikkaan ja yhteiskuntaan liittyvälle kehitykselle, joka viime vuosina on saavutettu.¹²⁶

Ulkomaisen avun saaminen voi aiheuttaa ristiriitoja ja jännitteitä ihmisryhmien välille. Väkivaltaisuuksia voi syttyä, jos apu menee ryhmille, jotka toimivat laittomasti ja väkivaltaisesti yhteiskunnassa, jos jokin ryhmä saa muita enemmän tukea väärin perustein tai jos avun jakamistapa ylläpitää ja korostaa yhteiskunnassa tapahtuvaa eriarvoisuutta ja asettaa marginalisoituneet ryhmät entistä heikompaan asemaan.¹²⁷

Lähteet:

Accord/Ramdeen, Marisha 8.7.2020. *Social and political protests, exacerbated by the COVID-19 pandemic, on the increase in Africa*. <https://www.accord.org.za/analysis/social-and-political-protests-exacerbated-by-the-covid-19-pandemic-on-the-increase-in-africa/> (käyty 31.7.2020).

Africanews

13.6.2020. *Al-Shabab sets up COVID-19 facility in southern Somalia*. <https://www.africanews.com/2020/06/13/somalia-covid-19-hub/> (käyty 14.7.2020).

27.4.2020. *Somalians protest over fatal police shooting to enforce lockdown*. <https://www.africanews.com/2020/04/26/somalians-protest-over-fatal-police-shooting-to-enforce-lockdown/> (käyty 29.7.2020).

¹²⁴ AP News/Anna 25.6.2020.

¹²⁵ Herring et al. 7/2020.

¹²⁶ Crisis Group 8.5.2020; UN OCHA 2.6.2020.

¹²⁷ Saferworld 15.4.2020.

André, Clémentine; Hajzmanová, Ivana & Espinosa, María Teresa Miranda 7/2020. *Disasters Meet Political Unrest, Displacing Millions in East Africa*. IDMC (Internal Displacement Monitoring Centre). <https://www.internal-displacement.org/expert-opinion/disasters-meet-political-unrest-displacing-millions-in-east-africa> (käyty 30.7.2020).

AI (Amnesty International)

21.7.2020. *Somalia: Internally displaced people surviving by "the grace of God" amidst COVID-19*. <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2020/07/somalia-internally-displaced-people-surviving-by-the-grace-of-god-amidst-covid19/> (käyty 30.7.2020).

22.6.2020. *East Africa: People seeking safety are trapped at borders due to COVID-19 measures*. <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2020/06/east-africa-people-seeking-safety-are-trapped-at-borders-due-to-covid-19-measures/> (käyty 30.7.2020)

AP News/Anna, Cara 25.6.2020. *Who hasn't heard of COVID-19 by now? More than you think*. <https://apnews.com/9c916d80adda68d43a42ccc04390443e> (käyty 30.7.2020).

Apa 29.5.2020. *Al-Shabaab militants kidnap, kill 9 doctors in Southern Somalia*. <https://apa.az/en/africa-news/Al-Shabaab-militants-kidnap-kill-9-doctors-in-Southern-Somalia-321907> (käyty 30.7.2020).

BBC [päivämätön]. *Somalia*. <https://www.bbc.com/news/topics/cnx753jejqwt/somalia> (käyty 30.7.2020).

CARE

[päivämätön]. *Stigma Harming Somalia's Efforts to Stop COVID-19*. <https://www.care.org/news-and-stories/press-releases/stigma-harming-somalias-efforts-to-stop-covid-19/> (käyty 21.7.2020).

30.4.2020. *CARE Rapid Gender Analysis for COVID 19, East, Central and Southern Africa*. <https://www.careevaluations.org/wp-content/uploads/ECSA-RGA- -FINAL-30042020.pdf> (käyty 30.7.2020).

17.4.2020. *Somalia: One of the countries least prepared to cope with the Covid-19 virus*. <https://www.care-international.org/news/press-releases/somalia-one-of-the-countries-least-prepared-to-cope-with-the-covid-19-virus> (käyty 30.7.2020).

Carver, Stephanie & Kruber, Samantha 15.5.2020. *To act, or not? Al-Shabaab's response to a Covid-19 crisis in Somalia*. Lowy Institute. <https://www.loyyinstitute.org/the-interpretor/act-or-not-al-shabaab-s-response-covid-19-crisis-somalia> (käyty 30.7.2020).

CIA (Central Intelligence Agency) [päivämätön]. *The World Factbook: Somalia*. <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/so.html> (käyty 30.7.2020).

Crisis Group

6/2020. *Crisiswatch – Global Overview June 2020*. <https://www.crisisgroup.org/crisiswatch> (käyty 29.7.2020).

8.5.2020. *COVID-19 in Somalia: A Public Health Emergency in an Electoral Minefield*. <https://www.crisisgroup.org/africa/horn-africa/somalia/b155-covid-19-somalia-public-health-emergency-electoral-minefield> (käyty 29.7.2020).

Critical Threats

12.6.2020. *Gulf of Aden Security Review*. <https://www.criticalthreats.org/briefs/gulf-of-aden-security-review/gulf-of-aden-security-review-june-12-2020> (käyty 31.7.2020).

14.5.2020. *Gulf of Aden Security Review*. <https://www.criticalthreats.org/briefs/gulf-of-aden-security-review/gulf-of-aden-security-review-may-14-2020> (käyty 31.7.2020).

16.4.2020. *Africa File - A biweekly analysis and assessment of the Salafi-jihadi movement in Africa and related security and political dynamics*. <https://www.criticalthreats.org/briefs/africa-file/april-14-2020-africa-file-the-covid-19-pandemic-will-strengthen-the-salafi-jihadi-movement-in-africa> (käyty 28.7.2020).

The East African 5.7.2020. *Opposition Up in Arms Over Plan to Delay Somalia Elections*. <https://www.theeastafrican.co.ke/tea/news/east-africa/opposition-up-in-arms-over-plan-to-delay-somalia-elections-1447102> (käyty 30.7.2020).

Garowe Online 23.7.2020. *Somali Leader Agree to Hold Timely Elections Amid No Deal on the Model*. <https://www.garoweonline.com/en/news/somalia/somali-leaders-agree-to-hold-timely-elections-amid-no-deal-on-the-model> (käyty 3.8.2020).

The Guardian 16.4.2020. *Opportunity or threat? How Islamic extremists are reacting to coronavirus*. <https://www.theguardian.com/world/2020/apr/16/opportunity-or-threat-how-islamic-extremists-reacting-coronavirus> (käyty 29.7.2020).

Herring, Eric; Campbell, Peter; Elmi, Mustafe; Ismail, Latif; Jama, Jamal; McNeill, Sandra; Rubac, Abdi; Saed, Asma; Saeed, Amel & Yusuf, Muna 7/2020. *COVID-19 and Sustainable Development in Somalia/Somaliland*. University of Bristol and Transparency Solutions. <https://transparencysolutions.com/wp-content/uploads/2020/07/COVID-19-and-Sustainable-Development-in-Somalia-Somaliland-July-2020-Final.pdf> (käyty 24.7.2020).

Hiiraan Online

30.7.2020. *Somali Livestock Traders Count Losses After Hajj Cancellation Due to COVID-19*. https://www.hiiraan.com/news4/2020/July/179300/somali_livestock_traders_count_losses_after_hajj_cancellation_due_to_covid_19.aspx?utm_source=hiiraan&utm_medium=SomaliNewsUpdateFront (käyty 30.7.2020).

26.4.2020. *Covid-19: Experts warn of potential wave of extremism*. https://www.hiiraan.com/news4/2020/Apr/177906/covid_19_experts_warn_of_potential_wave_of_extremism.aspx%2026.4.2020 (käyty 14.7.2020).

Hockey, Christopher & Jones, Michael 6/2020. "The Limits of 'Shabaab-CARE': Militant Governance amid COVID-19". *CTC Sentinel*, vol. 13, issue 6, s. 33–39. <https://ctc.usma.edu/the-limits-of-shabaab-care-militant-governance-amid-covid-19/> (käyty 29.7.2020).

HRW (Human Rights Watch) 2.5.2020. *Somalia: Spate of Arrests, Intimidation of Journalists*. <https://www.hrw.org/news/2020/05/02/somalia-spate-arrests-intimidation-journalists> (käyty 14.7.2020).

IOM (International Organization for Migration)

16.6.2020. *International Day of Family Remittances: The global pandemic highlights the crucial role of remittances for migrant families*. <https://www.iom.int/news/international-day-family-remittances-global-pandemic-highlights-crucial-role-remittances> (käyty 30.7.2020).

2.6.2020. COVID-19 ventilators provided to help Somalia fight pandemic. <https://www.iom.int/news/covid-19-ventilators-provided-help-somalia-fight-pandemic> (käyty 14.7.2020).

IPI (International Press Institute) [päiväämätön]. *Media Freedom Monitoring*. <https://ipi.media/covid19-media-freedom-monitoring/> (käyty 29.7.2020).

IRC (International Rescue Committee) 24.6.2020. *COVID-19 testing and cases among women in conflict settings may be underreported, new IRC analysis finds*. <https://www.rescue.org/press-release/covid-19-testing-and-cases-among-women-conflict-settings-may-be-underreported-new-irc> (käyty 29.7.2020).

Jamestown 1.5.2020. *Al-Shabaab Threatens COVID-19 Interventions in Somalia*. <https://jamestown.org/program/al-shabaab-threatens-covid-19-interventions-in-somalia/> (käyty 10.7.2020).

Al Jazeera 25.4.2020. *Anger in Mogadishu after police kill civilian in COVID-19 curfew*. <https://www.aljazeera.com/news/2020/04/anger-mogadishu-police-kill-civilian-covid-19-curfew-200425143536573.html> (käyty 29.7.2020).

Mareeg/ Tuuryare, Abdirisak M. 23.7.2020. *Confronting Outbreaks In Somalia*. <https://mareeg.com/confronting-outbreaks-in-somalia/> (käyty 27.7.2020).

Mogadishussa asuva somalitutkija Messenger-viesti 4.8.2020. (Turvallisuussyistä tarkempia yhteystietoja ei voida antaa).

Muslim Aid [päiväämätön]. *Ramadan 2020*. <https://www.muslimaid.org/what-we-do/religious-dues/when-is-ramadan/> (käyty 4.8.2020).

NTI (Nuclear Threat Initiative) & John's Hopkins 10/2019. *Global Health Security Index - Building Collective Action and Accountability*. <https://www.ghsindex.org/wp-content/uploads/2020/04/2019-Global-Health-Security-Index.pdf> (käyty 10.7.2020).

Plan International 18.5.2020. *Girls in Somalia Subjected to Door-To-Door FGM*. <https://plan-international.org/news/2020-05-18-girls-somalia-subjected-door-door-fgm> (käyty 20.7.2020).

Radio Dalsan

29.7.2020. *Goobjoog Editor Sentenced To Six Months In Prison*. <https://www.radiodalsan.com/en/2020/07/29/goobjoog-editor-sentenced-to-six-months-in-prison/> (käyty 29.7.2020).

28.7.2020. *Somalia Secures \$25 Million Grant To Fight COVID-19*. <https://www.radiodalsan.com/en/2020/07/28/somalia-secures-25-million-grant-to-fight-covid-19/> (käyty 30.7.2020).

16.4.2020. *Alshabab Claims Responsibility For Killing Mogadishu Doctor*. <https://www.radiodalsan.com/en/2020/04/16/alshabab-claims-responsibility-for-killing-mogadishu-doctor/> (käyty 14.7.2020).

Radio Shabelle

24.7.2020. *AMISOM Donates Second Batch Of Medical Supplies To Health Facilities In Hiran Region*. <https://www.radiodalsan.com/en/2020/07/24/amisom-donates-second-batch-of-medical-supplies-to-health-facilities-in-hiran-region/> (käyty 28.7.2020).

7.7.2020. *Baseless Charges Against Prominent Somali Journalist*.
<https://www.radioshabelle.com/baseless-charges-against-prominent-somali-journalist/> (käyty 10.7.2020).

2.7.2020. *UN Envoy Calls For Continuing Support For Somalia's Ongoing Response To COVID-19*. <https://www.radioshabelle.com/un-envoy-calls-for-continuing-support-for-somalias-ongoing-response-to-covid-19/> (käyty 14.7.2020).

27.6.2020. *UN To Release 15 Mln USD For Humanitarian Support In Somalia*.
<https://www.radioshabelle.com/un-to-release-15-mln-usd-for-humanitarian-support-in-somalia/> (käyty 30.7.2020).

1.6.2020. *Somali Govt Airlifts Medical Supplies To Covid-19-Hit Towns*.
<https://www.radioshabelle.com/somali-govt-airlifts-medical-supplies-to-covid-19-hit-towns/> (käyty 23.7.2020).

Republic of Somalia 5/2020. *Rapid Assessment on the Impacts of COVID-19 on Somali Women Leading Small-scale Businesses*. <http://www.mwhrd.gov.so/en/wp-content/uploads/2020/05/Rapid-Assessment-on-the-impacts-of-COVID-19-on-Somali-women-leading-small-scale-businesses-1.8.pdf> (käyty 30.7.2020).

RFS (Reporters Without Borders) 7.4.2020. *Somali officials cannot claim Covid-19 information monopoly, RSF and NUSOJ say*. <https://rsf.org/en/news/somali-officials-cannot-claim-covid-19-information-monopoly-rsf-and-nusojsay> (käyty 28.7.2020).

Reuters

1.7.2020. *More than 40,000 people forcefully evicted in East Africa during coronavirus crisis*. <https://www.reuters.com/article/us-health-coronavirus-eastafrika-evilctio/more-than-40000-people-forcefully-evicted-in-east-africa-during-coronavirus-crisis-idUSKBN2426A6> (käyty 30.7.2020).

28.5.2020. *Seven health workers, civilian killed in Somali village: aid group*.
<https://www.reuters.com/article/us-somalia-security/seven-health-workers-civilian-killed-in-somali-village-aid-group-idUSKBN2343DV> (käyty 10.7.2020).

18.5.2020. *Somalia sees "massive" rise in FGM during lockdown and Ramadan*.
<https://www.reuters.com/article/somalia-coronavirus-fgm/somalia-sees-massive-rise-in-fgm-during-lockdown-and-ramadan-idUSL8N2D05H2> (käyty 29.7.2020).

Saferworld

29.6.2020. *Gender and COVID-19: responding to violence against women and children in Somalia*. <https://www.saferworld.org.uk/resources/news-and-analysis/post/884-gender-and-covid-19-responding-to-violence-against-women-and-children-in-somalia> (käyty 29.7.2020).

15.4.2020. *COVID-19 in Somalia: A conflict-sensitive response to overlapping crises*.
<https://www.saferworld.org.uk/resources/news-and-analysis/post/866-covid-19-in-somalia-a-conflict-sensitive-response-to-overlapping-crisis> (käyty 14.7.2020).

Save The Children

13.7.2020. *COVID-19: School Closures Put Decades of Gains for Somali Children at Risk*. <https://www.savethechildren.net/blog/covid-19-school-closures-put-decades-gains-somali-children-risk> (käyty 30.7.2020).

15.5.2020. COVID-19 in Somalia: Health and Nutrition Services Under Threat. <https://www.savethechildren.net/blog/covid-19-somalia-health-and-nutrition-services-under-threat> (käyty 31.7.2020).

Somali Affairs

2.8.2020. International flights to resume in Somalia 3 August. <https://www.somaliaffaires.com/news/international-flights-to-resume-in-somalia-3-august/> (käyty 3.8.2020).

22.7.2020. Somali political leaders to form committee on elections after Dusamareb talks. <https://www.somaliaffaires.com/news/somali-political-leaders-to-form-committee-on-elections-after-dusamareb-talks/> (käyty 3.8.2020).

23.6.2020. Somaliland ends Covid-19 restrictions. <https://www.somaliaffaires.com/news/somaliland-ends-covid-19-restrictions/> (käyty 29.7.2020).

Somaliland Standard 24.3.2020. Somaliland government announces new measures to curb the spread of COVID-19. <https://somalilandstandard.com/somaliland-government-announces-new-measures-to-curb-the-spread-of-covid-19/> (käyty 30.7.2020).

SONNA (Somali National News Agency) 18.3.2020. Somali Government allocates 5 Million USD to combat Corona-virus outbreak. <https://sonna.so/en/somali-government-allocates-5-million-usd-to-combat-corona-virus-outbreak/> (käyty 30.7.2020).

UN in Somalia 4/2020. Somalia Country Preparedness and Response Plan (CPRP) COVID-19. <https://somalia.un.org/index.php/en/42820-somalia-country-preparedness-and-response-plan-cprp-covid-19-april-2020> (käyty 10.7.2020).

UN News 9.4.2020. Fight against desert locust swarms goes on in East Africa despite coronavirus crisis measures. <https://news.un.org/en/story/2020/04/1061482> (käyty 29.7.2020).

UN OCHA (United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs)

22.7.2020. Somalia COVID-19 Impact Update No. 10. https://www.ecoi.net/en/file/local/2034611/COVID+19+Impact+Update+10+fin_0.pdf (käyty 29.7.2020).

30.6.2020. Somalia Humanitarian Bulletin, 1–30 June 2020. Saatavilla: <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/June%20humanitarian%20bulletin-final.pdf> (käyty 30.7.2020).

22.6.2020. Somalia COVID-19 Impact Update No. 9. <https://www.ecoi.net/en/file/local/2031869/COVID+-19+Impact+Update+9+-+publish.pdf> (käyty 21.7.2020).

2.6.2020. Floods, locusts and COVID-19: UN agencies warn Somalia's gains at risk from 'triple threat'. <https://www.unocha.org/story/floods-locusts-and-covid-19-un-agencies-warn-somalia%E2%80%99s-gains-risk-%E2%80%98triple-threat%E2%80%99> (käyty 30.7.2020).

UN OCHA (United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs) Somalia [päivitetty 28.7.2020]. COVID-19 Response in Somalia. <https://covid19som-ochasom.hub.arcgis.com/> (käyty 29.7.2020).

UNECA (United Nations Economic Commission for Africa) 13.3.2020. *ECA estimates billions worth of losses in Africa due to COVID-19 impact.* <https://www.uneca.org/stories/eca-estimates-billions-worth-losses-africa-due-covid-19-impact> (käyty 29.7.2020).

UNFPA (United Nations Population Fund)

6/2020a. *The Somali Health and Demographic Survey 2020 Indicators for the COVID-19 Response - Nugaal Region.* https://somalia.unfpa.org/sites/default/files/resource-pdf/garowe_covid-19_vulnerability_mapping_13july20.pdf (käyty 3.8.2020).

6/2020b. *The Somali Health and Demographic Survey 2020 Indicators for the COVID-19 Response – Mudug Region.* https://somalia.unfpa.org/sites/default/files/resource-pdf/gaalkacyo_covid-19_vulnerability_mapping_13july20.pdf (käyty 3.8.2020).

6/2020c. *The Somali Health and Demographic Survey 2020 Indicators for the COVID-19 Response - Lower Juba Region.* https://somalia.unfpa.org/sites/default/files/resource-pdf/kismayo_covid-19_vulnerability_mapping_13july20_1.pdf (käyty 3.8.2020).

UNICEF (The United Nations Children's Fund) 23.7.2020. *UNICEF and partners respond to the triple threat of floods, locusts and COVID-19 in Somalia.* <https://www.unicef.org/press-releases/unicef-and-partners-respond-triple-threat-floods-locusts-and-covid-19-somalia> (käyty 30.7.2020).

U.S. Embassy in Somalia 2.6.2020. *COVID-19 Information.* <https://so.usembassy.gov/covid-19-information/> (käyty 30.7.2020).

VOA (Voice of America)

28.6.2020. *Somali Elections Won't Take Place on Schedule.* <https://www.voanews.com/africa/somali-elections-wont-take-place-schedule> (käyty 14.7.2020).

15.5.2020. *Years of Conflict Leave Somalia Ill-Equipped to Fight Virus.* <https://www.voanews.com/covid-19-pandemic/years-conflict-leave-somalia-ill-equipped-fight-virus> (käyty 15.7.2020).

WHO

[Päiväämätön]. *As cases of COVID-19 increase in Somalia, operational readiness also scaled up to early detect and respond to community transmission.* <http://www.emro.who.int/somalia/news/as-cases-of-covid-19-increase-rapidly-in-somalia-operational-readiness-also-scaled-up-to-early-detect-and-respond-to-community-transmission.html> (käyty 10.7.2020).

29.7.2020. *Children missing out on routine vaccinations in Somalia amid COVID-19 fears.* <http://www.emro.who.int/somalia/news/children-missing-out-on-routine-vaccinations-in-somalia-amid-covid-19-fears.html> (käyty 30.7.2020).

23.6.2020. *COVID-19, locusts, flooding: WHO and triple threat in Somalia.* <https://www.who.int/news-room/feature-stories/detail/covid-19-locusts-flooding-who-and-triple-threat-in-somalia> (käyty 10.7.2020).

17.6.2020. *COVID-19 disrupts essential health services in fragile settings; risks reversing health gains.* <http://www.emro.who.int/somalia/news/covid-19-disrupts-essential-health-services-in-fragile-settings-risks-reversing-health-gains.html> (käyty 14.7.2020).

1.6.2020. *EU and WHO unite to deliver critical life-saving supplies to flood-affected areas in Somalia.* <http://www.emro.who.int/somalia/news/in-show-of-solidarity-eu-organizes-air-bridge-for-who-to-deliver-critical-life-saving-supplies-to-flood-affected-areas-in-somalia.html> (käyty 14.7.2020).

11.5.2020. *WHO supports accelerated response efforts for contact tracing in Somalia as cases surge.* <http://www.emro.who.int/somalia/news/cases-of-covid-19-surge-in-somalia-as-do-response-efforts-for-contact-tracing.html> (käyty 30.7.2020)

4.5.2020. *Somalia's polio teams help combat COVID-19.* <http://www.emro.who.int/somalia/news/somalias-polio-teams-help-combat-covid-19.html> (käyty 10.7.2020).

WorldAware

2.7.2020. *COVID-19 Alert: Somalia to Resume Domestic Flights from July 5 Amid Easing of Restrictions.* <https://www.worldaware.com/covid-19-alert-somalia-resume-domestic-flights-july-5-amid-easing-restrictions> (käyty 30.7.2020).

4.6.2020. *COVID-19 Alert: Somalia to Resume Domestic Flights from June 8 Amid Easing Restrictions.* <https://www.worldaware.com/covid-19-alert-somalia-resume-domestic-flights-june-8-amid-easing-restrictions> (käyty 30.7.2020).

Tietoja vastauksesta

Kyselyvastaus on laadittu noudattaen Euroopan unionin yhteisiä suuntaviivoja lähtömaatiedon tuottamisesta (2008). Vastaus perustuu huolellisesti valittuihin lähteisiin, joista kaikki on listattu vastauksen lähdeluetteloon. Ilmeisiä ja kiistattomia tosiasioita lukuun ottamatta kaikki esitetty tieto on tarkastettu useammasta lähteestä, ellei muuta erikseen mainita. Vastauksessa esitetyt tiedot on hankittu, arvioitu ja käsitelty huolellisesti, vastausajan ollessa rajattu. Vastaus ei kuitenkaan pyri olemaan kaikenkattava, eikä sitä tule pitää yksinään minkään oleskeluluvan, pakolaisaseman tai turvapaikkahakemuksen perusteena. Vaikka jotain tapahtumaa, henkilöä tai organisaatiota ei olisi mainittu vastauksessa, se ei tarkoita, etteikö kyseistä tapahtumaa olisi tapahtunut tai kyseistä henkilöä tai organisaatiota olisi olemassa. Vastaus ei välttämättä edusta Maahanmuuttoviraston virallista kantaa, eikä se ole poliittinen kannanotto tai oikeudellinen arvio.

Information on the response

This document was written by the Finnish Immigration Service's COI Service according to the common EU-guidelines for processing factual COI (2008). It was therefore composed on the basis of carefully selected sources of information. All sources used are referenced. All information presented, except for undisputed/obvious facts has been cross-checked, unless stated otherwise. The information provided has been researched, evaluated and processed with utmost care within a limited time frame. However, this document does not pretend to be exhaustive. Neither is this document conclusive as to the merit of any particular claim to a residence permit, refugee status, or asylum. If a certain event, person or organization is not mentioned in the document, this does not mean that the event has not taken place or that the person or organization does not exist. The information in the document does not necessarily reflect the opinion of the authority and makes no political or judicial statement whatsoever.